

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gid. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
tkrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
sumsila in reklamske
posiljajo se
u pravnistvu
v Maribor.

Odprište rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiló

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
posiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pis m o m,
na katera se želi
odgovor,
naj se prídene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramó.

Nefrankovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
sema poslane knjige
se ne vračajo.

Kako je otrokom blažiti srce doma in v šoli.

Kdor primerja preteklost sè sedanostjo, priznati pač mora, da se je človeštvo v kulturnih državah povzdignilo na jako visoko stopinjo izomike. Znanosti in umetnosti dosegle so skoraj vrhunec razvoja, obrtnija in trgovina pa se je vsled tega dokaj razvila, ter se vedno lepše razcvita. Človek si je znal sè svojim bistrim umom izkoriščati naravne sile v svoj prid; mnogovrstne naprave pospešujejo svetovni promet. Potemtakem bi lahko sodili, da se človeštvo z ozirom na kulturni razvoj čedalje bolj približuje svojemu cilju — toliko iskanej sreči in blagostanju.

Toda žal, da temu ni tako. Sedaj vladajoče socijalne razmere nam dokazujejo, da moderni človek nikakor ni srečen in zadovoljen. Kolikor več potrebščin ima, toliko več napora — bodi-si duševnega ali telesnega — je treba, da jim ustreže. Ker pa to največkrat ni mogoče, zato je dandanes najti toliko nezadovoljnosti, sebičnosti, zlobnosti, nevošljivosti in drugih slabih lastnosti.

Da v takih razmerah domača vzgoja mladine ne more uspevati, je pač umevno. Blaga čustva, ki povzdigujejo človeka nad druge stvari, ne morejo se razvijati, ker jih različne strasti dušijo, in baš radi tega nabajamo med denašnjo mladino pogosto toliko surovosti. Kako pa je priti tem žalostnim pojavom v okom? Odgovor ni težaven; mladina naj se odgaja tako, da bode krepostna in značajna, ter vneta za vse, kar je plemenito in lepo. To zahteva že naredba z dne 20. avgusta meseca 1870. leta, vsled katere ima biti smoter vse odgoje odkrit in plemenit značaj. Čeravno si pa šola še tako prizadeva, ta smoter doseči, ponašati se vendar ne more v tem oziru vselej s povoljnimi uspehi. Otrok prejme namreč prvo odgojo v domači hiši; v družbinskem življenju sprejema prve vtise, ki so podlaga vsemu poznejšemu razvoju. Šolska odgoja, naj si bo še tako dobra, nima toliko moči in uspeha, nego odgoja v domači hiši; od domače odgoje je torej navadno največ odvisno, ako postane otrok kedaj koristen ud človeške družbe ali ne. Toda, domača vzgoja je kaj rada nedostatna. Znano je, da otroci najraje storé to, kar vidijo storiti pri svojih stariših ali roditeljih, ter da jih tudi celo v poznejših letih radi v tem posnemajo. Nekateri roditelji se tudi prav malo brigajo za odgojo svojih otrok, ter jo najraje prepuščajo šoli, zahtevajoč od nje, da se deca prav mnogo nauči, da postane bistrumna in da bode kedaj lahko tekmovala s sovrstniki v borbi za vsakdanji kruh. Za dobro srce in plemenit značaj sè večkrat še zmenijo ne, tolažeč se, da bodo otroci, ko postanejo večji in pametnejši, tudi v tej meri pridnejši. Nekateri stariši imajo tudi navado, da v jezi ali iz nepremišljenosti mnogokrat kaj izgovoré, kar bi otrok najbolje nikdar ne slišal. Tudi nesloga med zakonec vpliva slabo na odgojo otrok. Stariši naj

vselej ravnajo tako, da bodo otroci jednega kakor drugega od njih jednako spoštovali in ljubili; privoščijo naj jim tudi nedolžno veselje, če so se dostojno vedli in storili v obče svoje dolžnosti.

Pomanjkljiva domača odgoja, osobito pa zanemarjenje srca, je prvi vzrok, da se čedalje bolj širi — sosebnost med nižjimi slojevi človeške družbe — sebičnost, surovost, samopašnost ter socijalizem. Idejalizem se mora radi tega zmiraj bolj umikati materijalizmu, ki zamori v človeku vsako iskrico človekoljubja in blagočutja. Revež pa, ki se mora boriti za vsakdanji kruh, nima potrebnega časa pečati se z izrejo svojih otrok. Vsa domača odgoja izročena je torej materi, ki pa — žalibog — dostikrat nima pravega pojma o važnosti svoje naloge. Pomislimo le, koliko vpliva mati na svojega otroka v teh letih. Kar se deca v tem času od matere nauči ali česar ga mati navadi, tega ne more v njej več zamoriti nobedna sila; nasprotno pa se to, kar mati v tem času gledé na odgojo zamudi, ne more pozneje nikdar dostaviti ali celo popraviti. Hočemo torej, da bo otrok kedaj koristen ud človeške družbe, skrbeti moramo za to, da se že od matere nauči redú, ubogljivosti, marljivosti, zmernosti, snage in vsega, kar je lepo in npravno. Blagor torej otroku, ki ima dobro in vzorno mater! Pregovor pravi: Jabelko ne pade daleč od jablani; človek kaže že v mladosti, kaj bo v starosti. Taiste matere, katere svoje otroke modro odgojujejo, storé za blagor in srečo človeštva več, kakor marsikateri vladar, učenjak in govornik. Blage in plemenite matere so torej največje dobrotnice človeštva.

Pri vsej tej važnosti domače hiše kot prvo vzgojevališče človeka, vendar še ne zadostuje — sosebnost z ozirom na vsestranski razvoj mladine — kajti družbinsko življenje je več ali manj le preveč jednolično. Šola ima torej nalogo, vsem nedostatkom priti v okom, torej popolnit odgojo otrok. To jako težavno nalogo — katera se pa še poveča pri slabo odgojenih in zanemarnjenih otrokih — zamore šola le izvrševati, ako se trdno drži načela: Ves pouk bodi odgojevalen. Da pa bode pouk odgojevalen, mora se vsak učni predmet tudi v tem oziru izkoriščati. Kakor bistri vsak nazoren pouk naš um, istotako blaži vsak zanimiv in ogrevajoč pouk naše srce. Pri tem pa so velikega pomena lastnosti učiteljeve. Od njega se zahteva ljubezen do Boga, do domovine, do otrok, do stanú in do človeštva sploh; on naj bo tudi natančen in dosleden v vsem svojem početju. Je-li učitelj značajan, pravicoljuben in vzgleden, potem sme upati, da ga bodo učenci ljubili in spoštovali, ter ga v njegovih lastnostih posnemali; ako pa to doseže, potem reče smelo — da je odgojeval. Gledé na blaženje srca imajo ljudskošolski predmeti različno vrednost. Jako važen je v tem oziru veronauk, ki nas uči ljubiti svojega bližnjega; to pa je glavni steber vsega družbinskega življenja. Nadalje najdemo v sv. pismu, kakor tudi v cerkveni zgodovini mnogo oseb, katere naj bi posnemali v življenju.

V blaženje srca nam tudi služijo berila etične vsebine, bodi-si v prozi ali v poeziji; da so naša sedanja berila v tem oziru jako nedostatna, to se je že večkrat naglašalo.

Posebno lepa prilika pa se nam nudi pri zgodovinskem pouku. Ta predmet nas uči spoznavati človeško življenje. Kaže nam marsikatero vesele in žalostne dogodke in njih posledice, iz katerih se učimo, kako nam je ravnati, če pridemo v enak položaj. Z zgodovinskim poukom gojimo tudi najblažja čuvstva, to je ljubezen do Boga, domovine in vladarja.

Nobedna beseda pa ne vpliva toliko na človeka, kakor lepa pesem. Slomšek pravi: „Petje povzdiguje in požlahtnjuje mlado srce, ter razjasnjuje človeškega duha, če je pošteno. Blagor torej ljudem, ki lepe pesmi znajo, pa tudi možem in ženam, ki otroke čednih pesmij učijo; oni dobro seme sejejo na polje Gospodovo.“

Jednako važen je tudi pouk v prirodoznanstvu. Spoznavanje in čislanje prirode in njenih zakonov vpliva v veliki meri na нравstveno-nabožni razvoj mladine. Nikakor naj se ne opušča, ob priložnostih vzbujati v otrokih ljubezen in milosrčnost do živali. Da-si je tudi važno, včasih učence opozoriti na veličastno in čudovito stvarjenje, mora biti učitelj pri tem vendar oprezen, kajti preobširno in prenatančno moralizovanje utegne celi stvari več škodovati, kakor koristiti. Treba je torej, da že z obravnavo vzbujamo v otroških srcih plemenite čute.

H koncu naj bo še navedeno jedno sredstvo, katero je pri odgoji mladine velikega pomena, in to je — delavnost. Delo ne prinaša človeku le gmotnega dobička, ampak ono je tudi v нравstvenem oziru velikega pomena. Delo krepi voljo, utrjuje značaj, razveseljuje človeka, ter ga stori zadovoljnega in srečnega. Kedor dela, ne uda se lahko toliko pogubnim razvadam, kakor pa nemarnež. K delu napeljujejo se učenci v šolskih vrtih in drevesnicah, pri pouku v ročnih delih itd.; učenci naj uvidijo, da delo ni sramota, ampak da diči vsakega človeka. Tudi igra je v tem oziru velikega pomena; ona krepi telo, oživlja domišljijo in utrjuje voljo.

Učitelj naj še tudi vpliva na blaženje izročene mu mladine ob različnih drugih priložnostih. Tako n. pr. naj se rojstni dan in god našega svitlega cesarja in cesarice obhaja vselej slovesno; ob izletih v prosto naravo naj se porabi vsaka prilika, ki se nam ponudi, da se vcepi otrokom ljubezen do narave; pri slovesu učitelja ali drugega dobrotnika šole naj se kličejo v spomin dobri vtisi, katere je dotična oseba tekom časa v nas napravila itd.

Ako postopa učitelj v šoli, kakor tudi izven šole na navedeni način, smelo bo rekel, da odgojuje, in naša šola ne bo samo učilnica, ampak tudi odgojevalnica. Druzovič.

Slovníška teorija Kernova.

Píše dr. Janko Bezjak.

(Dalje.)

Rodilnik.

Tožilniku nasproten je po svojem pomenu rodilnik. Pomen današnjega rodilnika je raznovrsten. Ni ga sklona, ki bi izražal toliko vsakojakih razmer, kolikor jih izraža rodilnik. Zato pa učenjaki, kateri so posebej preiskali njegov pomen, tudi trdè, da sedanji rodilnik opravlja službo dveh različnih sklonov: nekdanjega ablativa (odnosnika) in rodilnika. Ta dva sklona imel je staroindiški jezik; ohranila ju je kot dva posamezna sklona samo latinščina, v vseh drugih arijskih jezikih je ablativ izginil in njega opravilo prevzel rodilnik. Staroindiški ablativ pa je značil izvor ali izhod, odgovarjajoč vprašanju „od kod“, sploh ločitev, a rodilnik pristojnost. To že kažete njuni imeni: apādāna (ločitev) in sambandha (zveza). Rodilnik je pozneje prijel svoje ime po ablativovem pravilu izvora, rojenja.

Iz teh dvojih opravil, v rodilniku zedinjenih in se ozirajočih na krajevno razmerje, so se razvila tekom časa še razna druga.

Pravo razmerje krajevnega izhoda ali začetka, izraženo po rodilniku samem brez predloga, se danes ne nahaja več v naših jezikih; v starogrščini pa še često čitamo ta rodilnik. Homer pravi: Πάντες Οὐλύμπου καταβόμεν (Il. 20, 125) (vsi smo prišli iz Olimpa).* Tudi v nemščini se daje v nekaterih izrazih zasledovati prvotno naziranje, od-

* Latinščina še rabi v omenjenem krajevnem smislu svoj ablativ: domo venire (od doma priti), Roma proficisci (od Rima potovati).

govarjajoče vprašanju „od kod“; n. pr.: anfangs = vom Anfange an, rechter Hand = von der rechten Hand her. Na podlagi tega naziranja se more tudi razložiti ovi jezikovni pojav, da se rabi v staro- in srednjenemščini pri glagolih začetja roditelj; n. pr.: beginnet ir der spil (Nibel. 442, 5) (začnite z igrami).

Ta krajevni početek gibanja ali pomikanja se je izpremenil v pomen mirovanja: polagoma ni se več naziralo pomikanje od kraja, ampak naziral se je kraj sam kot točka miru. Tako je zadobil roditelj tudi pomen lokativa (mestnika), in sicer najprej v krajevnem, potem v časovnem oziru. V slovenščini nahajamo samo jeden primer, da služi roditelj v krajevnem pomenu mestnikovem, namreč prislov „doma“, ki bi po takem bil roditelj samostalnika „dom“, * kakor je „domov“ prislovni dajalnik istega samostalnika. V nemščini pa je lokalni roditelj precej razširjen; n. pr.: aller Orten, hiesigen Ortes, rechts, links (roditelj = rechtes, linkes) itd.

Časovni roditelj pa služi nemščini in slovenščini v jednako rabo: eines Tages, abends; nekega dne, tega leta.

Semkaj spada tudi roditelj mere: leta staro jaguje, ki odgovarja tožilniku drugih jezikov. Pa tudi v srednji nemščini ga zalotimo: Im ist der tac eines jâres lanc, sie schamte sich nicht hâres grôz. V narečji še zdaj pravijo: dreier Ellen breit, eines Fingers dick.

Iz tega krajevnega, oziroma časovnega pomena se je razvil prvič pomen izvora, po katerem je roditelj dobil svoje ime, vzlasti v duševnem smislu: biti dobrega plemena, biti slovenske krvi; drugič pomen vzroka: žeje zevati, mraza umirati, jeze zboleti; Hungers sterben, Todes verbleichen; tretjič snovi, oziroma kakovosti: venec drobnih rož; postati veselega srea; ein Klumpen Erzes, guten Muthes sein; četrtič vsakojake ločitve v telesnem in duševnem oziru: rešitve, pomanjkanja, potrebe, stradanja, oropanja, bojazni: rešiti nevarnosti, pogrešati sreče, potrebovati denarja, stradati kruha, oropati koga posestva, bati se Boga; des Freundes bedürfen, des Rechts berauben; sem naj postavimo tudi roditelj vzklika: o te nezvestobe! ach des Unglücks, der Wonne! in načina: lahkih nog se ziblje naprej, stehenden Fusses, meines Erachtens in sedaj prislovne oblike: spornstreichs, stracks, flugs, besonders. Takih prislovnih oblik, ki so nekdanj bile pravi roditelji, ne pogreša tudi slovenščina: iznimce (ausnahmsweise) (roditelj nekdanjega samostalnika „iznimica“), pešice (zu Fuss), skrivce (heimlich), opikece (senkrecht).

Rekli smo zgoraj, da je roditelj pomenil tudi pristojnost. Iz pristojnosti pa je nastal pomen posesti, lasti in morda tudi delitve, če namreč roditelj znači del celote — drugi stavijo ta roditelj k roditelju ločitve — dalje roditelj smotra in še dosti drugih razmer, ki jih ni možno vseh naštetih. Nekoliko primerov naj še dostavimo: roditelj posesti (lasti): hiša mojega strica, to je našega cesarja; du bist des Todes; roditelj delitve: prinesi vode; sorgsam brachte die Mutter des klaren, herrlichen Weines; roditelj smotra pri glagolih želeti, iskati, zahtevati, upati, prositi: želeti premoženja, iskati sreče, zahtevati pravice, upati zdravja, prositi prenočišča, dorasti vrha. Današnja nemščina stavi pri teh glagolih večinoma tožilnik, staronemščina je rabila tudi tukaj roditelj: V „evangeljski harmoniji“ Otfriedovi beremo: giloubi mir thes wortes (V. 7, 4). Znani so srednjenemški stavki: si wünschen im heiles, ich ger der gabe (ich begehre die Gabe), des sorg ich (dafür sorg ich).

Na zadnje je roditelj sploh zadobil pomen določilnega sklona: prvotni vidni pomen se je izgubil popolnoma, in roditelj je postal formelni izraz slovniške

* Miklosich dvomi o veljavnosti te trditve, Syntax 511.

odvisnosti, tako pri raznih glagolih in pridevnikih, kakor vzlasti pri samostalnikih. V teh slučajih znači roditelj samo to, da je med glagolom oziroma pridevnikom in od njiju zavisnim roditeljem ali pa samostalnikom in njega roditeljem razmerje neke zavisnosti, katera ima svoj prvotni vzrok v tem ali onem gori navedenem pomenu. Evo nekoliko primerov: dolžiti koga hudih naklepov, vreden hvale, ljubezen naših starišev; sich befeissen einer Sache, jemanden überzeugen des Unrechts, würdig, schuldig sein eines Dinges, die Rede des Mannes.

Dajalnik.

Dajalnik znači v prvotnem smislu svojem predmet, proti kateremu se kaj pomika; je torej sklon smotra. Da je ta trditev utemeljena, kaže nam slovenščina bolj nego drugi jeziki. V sedanji slovenščini sicer nahajamo samo jeden ostanek iste rabe: to je prislov „domu“ ali „domov“, ki je po svojem bistvu star dajalnik samostalnika „dom“, kateri se je nekdanj glasil „domovi“: pojdimo domov! *шлѣхши домоу*. A staroslovenščina kaže tudi take primere, v katerih bi sedaj morali smoter še izražati s pomočjo predloga: *богоу приходяши* (k bogu prideš) (v supraselskem evangeliji 265, 4). Tudi srbsčina ima takih primerov, vzlasti v narodnih pesnih: zemlji pade vojvoda Kaica; goni Marka bijelu Zvečanu.

Je-li pa razlika med krajevnim dajalnikom in krajevnim tožilnikom, čegar prvotni pomen smo našli tudi v poznamenjevanju smeri katere si bodi dejavnosti? Je, in sicer znači tožilnik doseženi smoter, dajalnik pa le pomikanje, oziroma teženje proti smotru.

(Še pride.)

Zgodovina ljutomerske šole.

Odlomek iz ljutomerske kronike, spisal Matej Slekovec.

(Dalje.)

P u g l A n d r e j, učitelj 1711. leta. Navaja ga ravno tako cerkveni račun leta 1711. kot „Schuellmaister“. Rojen pri Sv. Antonu v Slov. gor. 1688. l., kjer je tudi pozneje leta 1722. do 1728. kot „ludi magister“ služboval. Dne 2. maja mes. 1724. l. bil je tamkaj poročen z Kristino, vdovo rajnega Petra Breznika.

M o z J a n e z K a r l, zopet učitelj 1711. do 1717. leta, potem pri Sv. Križu pri Ljutomeru.

R a a b A n t o n J a n e z, „ludi magister“ v Ljutomeru, je bil ondi dne 15. avgusta mes. 1717. l., poročen s Klaro Tekerinis, ki mu je 12. novembra mes. 1717. l. porodila sina Andraža.

Dne 23. aprila mes. 1718. l. je potrdil kot „Schulmeister“ prejem plače za rožnvenške sv. meše.¹ Od leta 1710. je služil kot „Discentist“ v Ljutomeru². Leta 1719.

se je preselil k Sv. Petru blizu Radgone, kjer je kot „Schulmeister“ umrl dne 25. novembra mes. 1751. l. Njegova soproga Klara je bila ondi pokopana 22. sept. mes. 1751. l.

A m b r i n g T o m a ž, zopet „Schuellmayster“ od 1719. do 1725. l.

R o š k a r (R o č k e r) A n t o n, „ludi magister“ v Ljutomeru, neveden najprej kot boter dne 11. avgusta mes. 1725. l. Njegova soproga Dora, rojena Vuk, mu je v Ljutomeru porodila sledeče otroke:

M a r i j o A n o, dne 24. junija mes. 1726. l.

J o ž e f a, dne 19. avgusta mes. 1727. l.

M a r i j o, dne 27. avgusta mes. 1729. l. in

L e o p o l d a, dne 12. nov. mes. 1731. l.

Umrl je 30 let star v Ljutomeru, kjer so ga 7. januarija mes. 1734. l. pokopali.

A m b r i n g (A m r i n g) J o ž e f, „ludi magister“ 1734. do 1740. l. Bil je sin Tomaža Ambringa, učitelja v Ljutomeru, kjer je bil rojen 24. marca mes. 1710. l.

¹ in ² Deželni arhiv v Gradcu.

Že dne 19. decembra mes. 1733. l. je prosil magistrat v Ljutomeru, da bi ga za učitelja vsprejel. Pri dotični seji je bilo sklenjeno, naj gre župan k župniku in se pritoži radi učitelja Antona Roškarja, ter prosi, da postane Jožef Ambring učitelj. Tudi dne 2. aprila mes. 1734. l. je prosil, ter mu je magistrat odpisal, naj potrpi, dokler se prepir med tržani in župnikom ne poravna, potem pa naj zopet prosi. Kmalu potem je dobil službo učitelja.¹

Soproga Treza, rojena Raab mu je v Ljutomeru porodila te otroke:

Barbaro, dne 2. dec. mes. 1735. l., ki je hitro umrla.

Marijo Evo, dne 28. marca mes. 1737. l.

Marijo Cecilijo, dne 31. dec. m. 1738. l. in

Jožefa, dne 10. januarija mes. 1740. l.

Zapisnik od leta 1739. poroča o njem:

„Ludi magister Joseph Amring, alt 29 Jahre, im Dienst alhier in das 6. Jahr, hat keine Beschwerde; hat auch einige Jugend zu instruiren, welliche öftters von dem H. Pfarrer in der Christlichen Lehr unterwissen und examinirt wirdt.“²

Marko Janez Mihael, „ludi magister“ od 23. aprila mes. 1740. do 23. aprila mes. 1745. l. Kakor poroča stara kronika, vsprejel ga je župnik „pripria auctoritate“, — „ohne selben der Herrschaft zu präsentiren“, kar je dalo povod dolgotrajni pravdi, ki se je slednjič rešila vendarle ugodno za župnika.

Marko Janez Mihael je služboval od 1723. do 1831. l. kot „aedituus“ pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., kjer mu je soproga Marija Liza, „Mauritii Seyfrid filia“ porodila 19. novembra mes. 1723. l. dvojčke Andraža in Katarino, 24. februarija mes. 1727. l. pa Gero. Od tam je leta 1731. prišel k Sv. Miklavžu pri Ormožu, kjer je služil do leta 1734., ko je odišel k Sv. Benediktu v Slov. gor. Od tod je prišel v Ljutomer. Leta 1745. se je zaradi bolehnosti odpovedal službi in je umrl 60 let star v Ljutomeru 3. junija mes. 1758. l.

¹ Deželni rrvhiv v Gradcu.

² Knez.-škof. arhiv v Gradcu.

Kokl Janez Jurij, „ludi magister“, vsprejet dne 23. aprila mes. 1745. l. Dne 27. julija mes. t. l. si je v zakon vzela Marijo Ano, hčer rajnega učitelja Antona Roškarja. Z njo je imel sledeče otroke:

Janeza Jurija, roj. 4. aprila mes. 1746. l., ki je pozneje postal mešnik.

Lavrencija, roj. 7. avgusta mes. 1748. l.

Marija Ano, roj. 11. januarija m. 1751. l.

Leopolda, roj. 30. sept. mes. 1752. l.

Andreja, roj. 25. nov. mes. 1754. l. in

Lizo Magdaleno, roj. 11. junija m. 1757. l.

Umrli je 38. let star v Ljutomeru dne 20. marca mes. 1758. l. Po njegovi smrti se je med župnikom in graščakom vnela zopet pravda radi imenovanja učitelja.

Roškar (Ročker) Leopold, „ludi magister“, vsprejet 20. marca mes. 1758. l., je služboval do leta 1771. Bil je sin Antona Roškarja, učitelja v Ljutomeru, roj. 12. novembra mes. 1731. l.

Leta 1756. je prišel za organista in učitelja k Sv. Križu pri Ljutomeru, od koder se je v drugi polovici meseca marca 1758. l. preselil v Ljutomer. Tam mu je soproga Ana Marija, roj. Spiller, porodila sledeče otroke:

Antona Vincencija, dne 13. jan. mes. 1762. l.

Jožefa Vincencija, dne 4. marca mes. 1763. l.

Jurija Vincencija, dne 22. marca mes. 1764. l.

Janeza, dne 19. maja mes. 1765. l.

Andraža Franca, dne 30. novembra mes. 1766. l.

Trezo, dne 25. sept. mes. 1761. l. in

Andraža, dne 24. nov. mes. 1770. l.

Umrli je 40 let star v Ljutomeru hišna št. 73 in je bil 6. novembra mes. 1771. l. pokopan.

Njegova soproga Ana Marija je 45 let stara umrla v Radgoni, kjer so jo 7. dec. mes. 1774. l. pokopali.

Haring (Harnig) Franc, učitelj in organist od novembra meseca 1771. do 1774. l.

Rojen pri Sv. Trojici v Slov. gor. leta 1745., je prišel leta 1769. v Ptuj, kjer je služboval kot „ludi magister qui simul est Cantor“,¹ do leta 1771., ko je odšel v Ljutomer. Tam mu je soproga Marija Ana,

¹ Vizit. zapisnik v knez.-šk. arhivu v Mariboru.

roj. Guster, 20. avgusta mes. porodila sina Franca Ks.

Iz Ljutomera je odšel k Sv. Petru pri Radgoni, kjer so dne 14. novembra mes. 1782. l. pokopali njegovo soprogo Marijo Ano, ki je kot „resignirte Schulmeisterin zu St. Peter“ umrla stara 48 let. (Dalje sledi.)

Osnutek disciplinarnega zakona,

predložen od odbora „Zaveze štajerskih učiteljskih društev“.

(J. S.) (Dalje.)

Pravica kaznovati z disciplinarnimi kaznimi.

§ 7. Disciplinarno kaznovan more biti učitelj le po razsodbi disciplinarnega senata od tega potem, ko se je vršila preiskava in z akti določil prestopok ter bila ustna razprava.

Sedež disciplinarnega senata.

§ 8. Pristojni disciplinarni senat ima svoj sedež v Gradcu.

Sestavljenje disciplinarnega senata.

§ 9. Disciplinarni senat obstoji:

1. iz c. kr. dež. šolskega nadzornika za ljudske in meščanske šole kot predsednika ali od njega poslanega namestnika.

2. iz dveh članov (in dveh namestnikov za slučaj zadržanja) c. kr. dež. šolskega sveta, katera voli dež. šolski svet na jedno leto.

3. iz dveh c. kr. okrajnih ali mestnih šolskih nadzornikov (in dveh namestnikov za slučaj zadržanja), katera določi deželni šolski svet za jedno leto.

Pri tem mora veljati načelo, da nikdar ne sme fungirati kot sodnik v disciplinarnem senatu okrajni ali mestni šolski nadzornik onega okraja, v katerem slušbuje zatoženec.

4. iz štirih za vsako zasedanje izžrebanih udov učiteljskega stanu.

Od kod si vzame deželni šolski nadzornik namestnika? Iz deželnega šolskega sveta? Ali enkrat za vselej, ali za vsako zasedanje posebej?

Imenovani prisedniki in njih namestniki (točka 2 in 3) naj se takoj po imenovanju objavijo v strokovnih listih.

Volitev prisednikov disciplinarnega senata iz učiteljstva.

§ 10. Prisednike disciplinarnega senata iz učiteljstva voli tajno in pismeno deželna učiteljska konferencija. Vsak delegat je dolžan volitve udeležiti se.

Voljena more biti vsaka v § 1 tega zakona imenovana učna oseba.

Volijo se in sicer ločeno:

1. Od delegatov Zgornjega, Srednjega in Južnega Štajerja po osem članov in štirje namestniki.

2. Od mestnega okraja Gradec: štirji člani in dva namestnika, od kojih pripade polovica ljudskemu in druga polovica meščanskemu učiteljstvu.

3. Od mestnega okraja Maribor: dva člana in dva namestnika, z jednako daljno določbo, kakor za Gradec.

4. Za mestna okraja Celje in Ptuj po jeden član in jeden namestnik.

Stota: 32 članov in 18 namestnikov.

Volitev sprejeti dolžan je vsak član in se more odkloniti le od slučaja do slučaja na podlagi § 13, 2 odstavek.

Odstavek 2 tega paragrafa daje pravico do izvolitve vsem v § 1 imenovanim. Torej tudi supletom in pomožnim učiteljem? S tem se ne morem strinjati, najmanj v sedanjih časih, ko se nastavljajo supletnje in pomožni učitelji brez vsakih stanovskih študij in izpitov. Seveda si lahko mislimo: takih ne bomo volili. Ali tako nejasna določba je kaj lahko povod prepričnim in holje je, tem pravočasno izogniti se. In — ženske? Po principu ravnopravnosti, ki je pri nas uvedena, jim ta pravica vsekakor gre. Malo čudno bi pa le izgledalo, ko bi senat (kar bi se lahko zgodilo) po svoji večini bil sestavljen iz žensk. Po mojem mnenju se učiteljice same ne bodo Bog vé kaj trgale za to čast.

Pri ženskah dalje večinoma odločuje — sreč in so one sploh bolj podvržene trenutku, kakor moški. Senat bo izvestno imel več opraviti z moškimi, kakor z učiteljicami in bi se morebiti dalo ukreniti tako, da bi moške sodili le moški, ako pa je učiteljica na zatožni klopi, bi smeli biti dve prisednici učiteljici, če se sploh ne smatra za boljše da bi učiteljice ne bile v senatu. V obče pa naj bi se ta odstavek glasil: Pravico voljenim biti imajo vse definitivno nastavljene učne osebe.

Določeno pa ni nikjer na koliko časa so voljeni učiteljski prisodniki disciplinarne senata. Ali velja izvolitev za vse življenje? Tu manjka jasnosti.

Izžrebanje učiteljskih prisodnikov disciplinarne senata.

§ 11. *Izžrebanja izvrši v prisotnosti dveh članov dež. šolskega sveta c. kr. dež. solski nadzornik vsaj 14 dni pred vsako sesijo.*

Zreba se iz štirih ročk (urn), in sicer po dva zastopnika iz Zgornjega, Srednjega in Spodnjega Štajerja in za mesta.

Zatožencu, kakor tudi izžrebancem se mora rezultat precej, najkasneje pa tekom 48 ur naznaniti.

V lastni stvari ne sme noben iz učiteljstva voljeni član disciplinarne senata fungirati kot tak.

Predsednik ali njega namestnik ima pravico, jednega ali več izrebanih članov, ki z zatožencem služijo na istem zavodu, takoj pri izžrebanju odkloniti; vendar število odklonjenih članov ne sme štirih presežati.

Zakaj se v 4. odstavku določa, da le učitelj v lastni stvari ne sme fungirati v disciplinarnem senatu kot njega član? In drugi smejo biti sodniki in propria causa? Izključenje od senatnih obravnav naj velja v tem slučaju za vse prisodnike brez izjeme.

V 5. odstavku bi morebiti ne bilo napačno, da predsednik odkloni s tožencem v istem kraju službujoče učitelje, ako so bili slučajno izžrebani, izvzemši morda Gradec.

Ako se že hoče varovati objektivnost tega sode, naj se varuje popolno. Če so izključeni kolegi istega zavoda od sode, naj bodo še istega kraja. To je posebno važno v takih krajih, kjer že radi politične konstelacije mora vladati nekako nasprotstvo mej učiteljstvom različnih političnih barv. Ne trdim, da bi se politično nasprotstvo moralo prenesti tudi na osebne odnose, moralo bi se ne, ali večinoma so si pač politični nasprotniki tudi osebni in to posebno mej takimi, ki jih je osoda zanesla v en kraj. Oddaljeno živeči ljudje si ne bodo osebni nasprotniki, če so si tudi v politiki, da, so še celo lahko prijatelji, težko pa je to pri takih, katere, če že ne družega, pa volitev v ožjo dotiko spravi. Neprijetni volilni občutki le preradi ostanejo v srcih in zato po mojem mnenju taki protivniki ne morejo varovati potrebne objektivnosti. Seveda § 13 določa, da je vsak izžrebanec dolžan takoj povedati, če je s tožencem v sovraštvu. No, politično nasprotstvo še ni sovraštvo, ali na mišljenje pa le vpliva in gotovo ne na korist objektivnosti.

Namestniki.

§ 12. *Preselitev od učiteljstva izvoljenega člana v drug del Štajerskega ne spremeni sestave*

ročk. Po smrti ali preselitvi ali vsled disciplinarne kaznovanja kakega člana se iz štirih ročk namestnikov eden izžreba za ostalo funkcijsko dobo in uvrsti v ročko članov disciplinarne senata.

V 2. odstavku mora preselitev točneje označena biti; namišljena je namreč v drugo kronovino.

Odklonitev članov disciplinarne senata.

§ 13. *Odklonitev članov disciplinarne senata imenovanih v § 9, točka 1 in 2 ni dopustna.*

Če je koji član disciplinarne senata s tožencem v sorodstvu ali sovraštvu, je obvezan, tekom 48 ur po dostavljeni objavi to pismeno naznaniti predsedniku disciplinarne senata.

Mesto tega člana določi predsednik disciplinarne senata ali njega namestnik, ako spada isti mej v točki 2 ali 3 § 9 navedene člane, vnovič tekom 48 ur namestnika, katerega je v istem roku pismeno o tem obvestiti.

Je-li kak v točki 4 § 9 naveden član v sovraštvu ali sorodstvu z zatožencem, je istotako obvezan, odkloniti po žrebu določeno izvolitev in to tekom 48 ur po prejemu obvestila pismeno javiti predsedniku disciplinarne senata.

Mesto tega člana mora se tekom 48 ur izžrebat iz dotične ročke drug po predpisih § 11 in na novo izžreban član o tem v istem roku pismeno obvestiti.

Zaznamek teh iz učiteljstva izžrebanih 8 članov mora se tožencu ali njegovemu zastopniku najkasneje osem dni pred disciplinarno obravnavo pismeno objaviti.

Toženeč ali njegov namestnik sme štiri teh članov odkloniti. Dolžan pa je, to tekom 48 ur po dostavljenem uradnem obvestilu predsedniku disciplinarne senata pismeno naznaniti.

O tem se obvestijo štirje odklonjeni člani tekom 24 ur.

Tožencu naj se javijo vsi prisodniki senata, ne le učiteljski.

V § 11 je določeno, da se izžrebanci takoj naznanijo tožencu ali najkasneje v 48 urah. Tukaj pa se pravi, da je izžrebance najmanj 8 dni pred obravnavo naznaniti tožencu. To se ne ujema. Vrhu tega pa je prvi imenik lahko napačen, ker jeden ali drugi član mogoče izžrebanje odkloniti mora in je mesto tega izžrebat drugega. Zato naj bi se po § 11 točka 3 obvestili takoj le izžrebanci, toženeč pa stoprav tedaj, ko je seznamek izžrebancev popolen.

7. odstavek tega paragrafa daje tožencu ali njegovemu zastopniku pravico, štiri člane odkloniti. Kdo pa jih odkloni, če toženeč tega ne stori? Tudi s to eventualnostjo treba računati.

Zadržanje člana disciplinarnega senata.

§ 14. Ni jeden član disciplinarnega senata ne sme brez posebno važnega razloga izostati od sej.

Če je kak član disciplinarnega senata zadržan, udeležiti se sej, je isti obvezan, to nemudoma javiti predsedniku senata.

V tem slučaju je odstavek 8 § 13 smiselno uporabiti.

Neutemeljena odsotnost člana disciplinarnega senata more se po tem sklepu kaznovati z redovito kaznijo od 1 do 50 gld. Ta pripade „fonda za poravnanje stroškov disciplinarnega senata za učitelje“.

Tretji odstavek tega paragrafa mi ni jasen, in se mora najbrže nanašati na kako drugo točko, a ne na tam navedeno.

Ker naj po našem mnenju vsak nov fond odpade, torej tudi odpade drugi stavek četrtega odstavka.

Sklepčnost disciplinarnega senata.

§ 15. Isti je sklepčen, ako je prisotnih razen predsednika ali njega namestnika vsaj še šest članov senata.

Upeljava disciplinarne preiskave.

§ 16. Upeljava disciplinarne preiskave se izvrši po sklepu pristojnega okrajnega šolskega sveta ali c. kr. deželnega šolskega sveta.

Ukrep mora se tožencu z navedenjem tožbenih točk pismeno dostaviti.

Pravno sredstvo proti temu.

§ 17. Protì temu ukrepu, na čegar podlagi se uvede disciplinarna preiskava, ni dopustno nikako pravno sredstvo.

Predpreiskava.

A. Po okrajnem ali mestnem šolskem svetu.

§ 18. Ako je za pripravo ustne razprave disciplinarnega senata potrebna predpreiskava, določi se v to svrhu od predsedniku pristojnega okrajnega ali mestnega šolskega sveta, politični (ne pomožni) uradnik ali pa jo isti sam izvede.

Ta shora vse stranke protokolarično zaslišati in zapisnike tožencu ali njegovemu zastopniku v opravičenje predložiti.

Vsi zapisniki morajo se lastnoročno podpisati in po zaključeni predpreiskavi doposlati c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

B. Po deželnem šolskem svetu.

§ 19. Deželnemu šolskemu svetu poslani akti izročé se visoki c. kr. namestnji pridejenemu uradniku, da jih v določitev in

razjasnitev istinitega dogodka natančno preišče in preuči.

Ta ni le opravičen, temveč tudi obvezan, v potrebi vse okoliščine in dokaze službeno preiskati, če je potreba svedoke pozvati in s tistimi dogodek protokolarično napisati.

Toženc ali njegov zastopnik je vsaki čas pred sklepom predpreiskave tako pred okrajnim ali mestnim šolskim svetom, kakor tudi pred deželnim šolskim svetom opravičen, zahtevati, da se zaslišijo od njega navedeni svedoki (tudi šolarji).

Njemu ali njegovemu zagovorniku pristojna v vsakem slučaju zadnja beseda v obrambo.

Tako zaključene akte pošlje uradnik, ki je vodil poizvedbe, s svojimi predlogi in z utemeljitvijo deželnemu šolskemu svetu, kateri na to odredi ustavljenje disciplinarnega postopanja ali pa vršitev disciplinarne razprave.

Sklep o ustavljenju ali o vršitvi disciplinarne obravnave dostaviti je tožencu z vzroki vred.

Poizvedbe pri okrajnem (mestnem) šolskem svetu izročene so političnemu uradniku ali predsedniku samemu, pri deželnem šolskem svetu pa namestniškemu uradniku. Da se tukaj izognemo vsaki dvoumnosti, bi kazalo natančno določiti, kakemu uradniku se izroči ta posel. Imenovan je politični uradnik in izrečno izvzet pomožni uradnik. Pomožni uradniki zovejo se dandanes diurnisti; kanclisti, tajniki itd. imenujejo se manipulacijski uradniki; praktikanti, koncipisti, komisarji itd. se nazivljejo konceptnimi uradniki; politični pa so vsi, ker delujejo v političnem uradu. Ne verujem, da bi se pri sestavljanju tega načrta mislilo, da bi tudi kak kanclist smel voditi poizvedbe, temveč gotovo je bil namenjen za to jurist. Zato pa naj se izrečno pové: politični konceptni uradnik. Dobro pa tudi ni, če tako stvar dobi v roke kak mlad konceptni praktikant, temveč naj bi se take reči poverile že nekoliko izkušenejšim možem, torej po mojih mislih najmanj komisarjem. Sicer pa ne vem, zakaj bi se te predpreiskave ne poverile okrajnemu šolskemu nadzorniku, ki bo kot strokovnjak, ako je res nadzornik v pravem zmislu besede, vsak slučaj naj-objektivnejše presoditi zamogel? Po mojem mnenju spada to v njegovo področje.

Naj bi se torej v § 48 določilo, da poizvedbe vodi okrajni šolski nadzornik ali konceptni uradnik (vsaj komisar) in v § 19 naj se besedi uradnik pridene tudi konceptni (vsaj komisar).

Odstop aktov pristojnemu sodišču.

§ 20. Ako bi se pri disciplinarni preiskavi izkazalo, da so obtožbe proti učitelju neresnične, je deželni šolski svet na to-

ženevo zahtevanje obvezan, storiti pri pristojnem sodišču kazensko ovadbo radi „razžaljenja na uradni časti“ ali „obrekovanja“ ali „napačnega poročanja oblastvom“ in istemu odstopiti vse akte z utemeljenim sklepom ustavljenja vred.

S tem paragrafom se lahko strinjamo. Ž njim se bo preprečila marsikatera neutemeljena ovadba, ki bi se morebiti sicer le storila v ta namen, da ima učitelj vsaj sitnosti, če ne družega.

(Konec prih.)

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Št. 113.

Za „šolski muzej“ vposlalo je „učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ 10 gld.

Nekatera društva, ki imajo malo članov, so izjavila, da ne morejo prispevati svote 10 gld., ker je za njihove razmere baje previsoka. Direktorij „Zaveze“ se je o tej zadevi posvetoval, ter sklenil da naj ona društva, ki imajo do dvajset članov prispevajo samo po pet, druga društva pa, katera imajo nad dvajset članov, pa po deset goldinarjev, s pridržkom, da temu sklepu naknadno pritrudi upravni odbor „Zaveze“, oziroma prihodnja glavna skupščina.

Slavna društva torej še enkrat nujno pozivljamo, da nam v smišlu tega sklepa pošljejo dotične zneske vsaj do 1. februarja meseca 1898. leta.

Direktorij.

Iz Braslovč. Dne 19. nov. mes. zborovalo je savinjsko učiteljsko društvo v IV. razredu vranske šole. Zbralo se je 14 gospodov učiteljev in 4 gospodičine učiteljice. Kot gost se je zborovanju udeležil gospod J. Tratar, učitelj psi Sv. Miklavžu nad Laškim. Ker je bil gospod predsednik radi boleznii svoje hčerke kontumaciran, je prevzel gospod podpredsednik vodstvo. V navdušenih besedah je pozdravil vse navzoče, posebno pa novo došle ude. (Gosp. Kramar, učitelj na Vranskem, gosp. Karol Marschitz, šolski vodja v Letušu, gđc. M. Miklič, podučiteljica v Gomilskem, gosp. Jezovšek, pomožni učitelj v Ojstrici, gosp. J. Vodenik, šolski vodja v Marija Reki.)

Radostnim srcem je konstatoval, da toliko udov še ni štelo naše društvo. Spominjal se je dalje presvitlega cesarja kot zaščitnika nove šole in presvitke cesarice, katere god smo obhajali. Navzoče povabi zaklicati Njima trikratni „Živio“. Zapela se je na to zadnja kitica „Cesarske pesmi“.

Po prečitani zapisnika zadnjega zborovanja, nas je gospod predsednik seznanil z došlimi dopisi:

1. Od „Zaveze“ se je naznanilo, kedaj da bode hrvatska in česka učiteljska „Zaveza“ zborovali; ona naj bi se pozdravila. Naše društvo je odposlalo obema brzojaven pozdrav.

2. Od štajarske učiteljske Zaveze:

a) Spominjska knjiga povodom petindvajsetletnice nje obstanka.

b) Dnevni red glavnega zborovanja na 10. in 14. dan septembra mes. v Ljubnem.

Delegat gospod Zotter se te skupščine ni udeležil. Opravičuje se s tem, da ni dobil znižane voznje; odškodnina za celo voznjo bi pa naše društvo preveč stala.

c) Načrt disciplinarnih obravnjav ljudsko-šolskih in meščanskih učiteljev na Štajersko.

Gospod Vidic je k tej točki predlagal, naj društveni odbor to stvar dobro predela in gospod Vodenik je še pristavil, naj se naš odbor pridruži onemu učiteljskega društva za celjski in laški okraj, da bi skupno reševala to velevažno nalogo.

Radi prepiclega časa moralo je predavanje gosp. Kunštiča izostati, ravnotako tudi poročilo gospoda Zotter-ja o društvu „Samopomoč“. — Konec zahvali se gosp. predsednik vsem navzočim za vstrajno zanimanje vseh točk, ter zaključil zborovanje.

Loka pri Žusenu. Dne 19. nov. mes. zborovalo je „Šmarsko-rogatsko učiteljsko društvo“ na Podplatu v prostorih gosp. Kupnika, oštirja in umirovljenega nadučitelja vojniškega. Bilo nas je izvanredno lepo število, namreč 28.

Gospod podpredsednik pozdravi vse navzoče, posebno pa vrle goste tovariše (Čulek, Munda, Recl) učitelje iz Šent Jurja in gospoda Kupnika, ter nam predstavi petorico novih udov, namreč: gosp. Franc Copfa in gospo Marijo Copf-ovo iz Pristave, gosp. Rudolf Kocmuta iz Zibike, gđc. Katarino Šac iz Kostrivnice in Angelo Strnad-ovo iz Sladke gore. Zaklicali smo jim veselga srca „Dobro došli“. Na to nas opozori na prečastiti god naše preblage vladarice Elizabete, kateri zakličemo trikratni iskren „Živela“.

Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri.

Prečita se dopis štajarske učiteljske zaveze z dne 3. novembra mes. 1897. Točke I., II., III. in IV. došlega poročila štajarske učiteljske zaveze se ne prečitajo, ker o tem referira jako natančno delegat gosp. Dreflak. Gospod podpredsednik ga za njegov trud iskreno zahvali.

O točki V. vname se jako živahna debata, po kateri se sprejme predlog gosp. Strmšeka, ki se glasi: „Odbor se pooblasti, da sme sporazumno z

drugimi spodnještajerskimi učiteljskimi društvi, osebno z „Učiteljskim društvom za celjski in laški okraj“ naznaniti svoj izstop iz „Lehrerbunda“, ako se prepriča, da se narodnostni prepiri ne dajo zatreči. Odboru se ob enem naroča, da naprosi „Celjsko-laško učiteljsko društvo“, naj prevzame akcijo v tej zadevi.“

Obravnava točke VI. a) izroči se posebnemu odseku — Ferline, Sekirnik, Strmšek, Škrabl — da ga izdela.

Kar se tiče točke VI. b) izvolijo se delegatom gg. Sekirnik, Strmšek, namestnikom: gg. Brišnik in Debelak.

O točki VI. c) prevzame formalen referat za prihodnje zborovanje (dne 27. decembra meseca ob 11. dopoldne na Podplatu) gospod Brišnik.

V novi odbor se volijo: gg. Strmšek, predsednikom; Sekirnik, podpredsednikom; Šumer Hinko in gospa Brinšek Marija, tajnikom; Rošker, blagajničarjem; Debelak in Vezjak, odbornikom.

Novoizvoljeni predsednik, gosp. Strmšek, zahvali se za izkazano mu čast ter nas vsodbuja, da ga podpiramo z vsemi svojimi močmi.

Vesele božične praznike in na veselo svidenje na Šentjanževo kliče vsem E t a j n i k .

Iz konjiškega okraja. (O glavnem zborovanju konjiškega učiteljskega društva dne 19. novembra meseca t. l.) Z velikim zadoščenjem mi je poročati, da je bilo društvo pri tem zborovanju skoraj polnoštevilno zastopano; le trije udje so manjkali in še od teh se je bil eden opravičil. Kot gostje so nas počastili: gospa Kokotova in gđc. Grašič, učiteljica iz Loč, gđc. Malenšekova iz Čadrama ter gospod Zupancič, nadučitelj na Frankolovem. Društvo je pridobilo dva vrla nova uda, namreč tovarišico gđc. Fajgelj iz Zreč in tovariše Pukmeistra iz Kebeljna. Živila!

Na znanje se je vzelo več društvenih reči. Mej drugim je predsednik poročal, da je bratski hrvatski in češki učiteljski zavezi o priliki letošnje glavne skupščine poslal brzogovorni pozdrav.

Za šolski muzej v Ljubljani se nikakor ne more plačati tirjani prispevek. Vsekakor je potrebno in pravično, da se visokost tega prispevka določi v razmerju s številom društvenih udov.

O letošnji glavni skupščini naše „Zaveze“ in štajerskega „Lehrerbunda“ je na kratko poročal tovariš Brinar. Z ozirom na to, da je stvarna poročila itak vsak lahko čital po raznih listih, podal je le nekatere splošne opazke in nekaj podrobnih pojasnil. — Gledé na to, kako nadaljno stališče naj vsled znanih dogodkov zavzame napram štajerskemu „Lehrerbundu“, se društvo strinja s poročevalcem, ki je povdarjal, da je v tem oziru potrebno solidarno postopanje vseh spodnještajerskih učiteljskih društev. Da bo pa to mogoče doseči, naj se o tej zadevi do-

govoré najprej vsa društvena vodstva, ki potem storjene ukrepe predložé posameznim društvom.

Zakonski načrt o novi disciplinarni postavi, katerega je štajerski „Lehrerbund“ poslal v pregled, se je ovrgel. Kako naj se taisti spremeni, se v tej silni naglici, katero tirja „Lehrerbund“ nikakor ne da doznati. Zadeva je važna, zato pa potrebuje časa, da se more vsestransko preučiti. — Iz predsednikovega poročila o delovanju društva v minolemu društvenem letu dovoljujem si poročati nastopno: društvo je zborovalo petkrat; pri vsakem zborovanju je bilo povprečno po 17 udeležencev; podavanj oziroma poročil je bilo 6, pri vsakem zborovanju je prišlo na vrsto več raznih društvenih dopisov in drugih zadev, vprašalna škrinjica se je kaj pridno uporabljala in sprejelo se je več raznih predlogov. Posebno pohvalno je omeniti, da se je v tem letu začelo gojiti tudi petje. V tem oziru se nadejemo še lepih uspehov. Občevanje mej društveniki je bilo zaupljivo in odkritosrčno, gojila se je prava tovariška ljubezen. — Res je sicer, da se nekateri tovariši ogibljejo društva, res je tudi, da so ravno začetkom minolega leta nekateri udi društvu obrnili hrbet. Kaj je temu povod, nečem javno razpravljati. Samo povdarjati hočem, da nas vse to preziranje ne plaši. Če nas je majhna četa, se pa hočemo tem tesneje združiti. Trdno smo prepričani da se je društvo sedaj postavilo na zdravo podlago, zato se ne bojimo, da bi ne uspevalo. Mi bomo vztrajali; kdor se nam hoče pridružiti, z veseljem ga sprejmemo v svojo sredino; preziranje bomo pa vračali s preziranjem.

V odbor za bodoče društveno leto so bili izvoljeni nastopni tovariši, oziroma tovarišice:

F. Brinar, predsednik; R. Jurko, podpredsednik; Beno Serajnik, tajnik; gospodična Tilka Vidmajer, blagajničarka; R. Kokot, pevovodja, A. Pacher, L. Serajnik starejši in L. Tribnik, odborniki.

Po bolj kot dveurnem zborovanju smo se zopet zbrali v gostilni pri Sutterju, kjer je postalo kmalo vse veselo; vrla gospa Kokot-ova nas je kratkočasila in vedrila s krasnim igranjem na glasovir, mešani zbor in moški kvartet pa z ubranim petjem.

Dal Bog še večkrat tako!

Iz Ribnice. Učiteljsko društvo za marenberški okraj je imeło dne 18. novembra meseca izvenredno zborovanje v šolskem poslopju v Marenbergu. Zanimiv dnevni red, ako že ne trdim, da je na marsikoga upljal lep jesenski čas, je nam privabil dosti tovarišev, da celo tovarišic. Pogrešali smo le učitelje ene šole, od katerih ne vemo, kaj da jih je zadržalo, — vendar se niso prestrašili dnevnega reda — ker drugače prav pridno obiskujejo zborovanja. Učiteljem tistih šol, v katerih se po četrtkih poučuje, pa bi svetoval, naj bi si toliko dopusta izprosili, da bi se mogli saj enkrat v letu zborovanju udeležiti.

Predsednik otvori zborovanje, pozdravi navzoče, predstavi gospodično Ekert iz Marenberga in gospoda Wratschgo iz Št. Ožbalta ter naznani, da sta, kakor tudi gospod Kompost - Marenberg društvu pristopila kot novi udje ter jih prosi, zborovanja prav pridno obiskovati. Gospod Smolej javi tudi pristop gospoda Ignac Kaffou, učitelja v Remšniku. Gospod Weixler-Št. Ožbalt prisotuje zborovanju kot gost.

Prebere se zapisnik zadnjega zborovanja in se vzamejo na znanje nekateri dopisi. Potem pa smo se pogovarjali o načrtu novih disciplinarnih postav, ter sklenili sledeče predrugčiti. (Akoravno se je v Vašem cenjenem listu že o tem poročalo, vendar si dovoljujem še jaz Vam naše navete objaviti, kajti ne bo škodovalo, ako se tako važna stvar od raznih stranij razjasni.) K § 2, 2. odstavku se je nasvetovalo, naj se izpusti izraz „in zaupanja“, kajti v krajih, kjer se več strank poteguje za svoje pravice, učitelj nikoli ne more uživati polno zaupanje vseh strank, tem manje vseh prebivalcev. Tudi tedaj, ako se véde še tako nepristransko, mu ne bodo vsi zaupali. § 6, 13. odstavek naj bi se glasil: „Vse denarne kazni tekó v pokojninski zaklad“. Stroške, katere povzroči disciplinarno postopanje, naj nosi dežela. — § 10, 2. odstavek naj se glasi: „Voliti se smejo vsi na javnih ljudskih in meščanskih šolah delujoči ravnatelji, nadučitelji, definitivni in provizorični učitelji in podučitelji, suplentje in pomožni učitelji z zrelostnimi spričevali obojega spola“. — § 14, V 4. odstavku: „Ta se vplača v pokojninski zaklad“, mesto „fond za poravn.“ itd. — § 18, 1. odstavek. Nekateri so bili mnenja, da bi bilo bolje, ako bi mesto „političen uradnik“ stalo „ud okrajnega šolskega sveta“. Pomisliti pa se zopet mora, da bo bržkone političen uradnik vedno bolj nepristransko postopal, kakor znabiti kak ud okrajnega šolskega sveta, kajti ni se nadejati, da bi se take predpreiskave izročile vedno nadzorniku ali pa zastopniku učiteljstva. Torej se strinjamo s prvim. — § 20, Izraz „na obdolženčevo zahtevanje“ (über Verlangen des Beschuldigten) naj se izpusti. — § 25, V 1. odstavku naj se v zadnej vrsti „kakor tudi o nadomestilu stroškov“ (über den Ersatz der Kosten) izpusti. 2. odstavek naj pa celo odpade ter naj se glasi: „Stroške, katere povzroči disciplinarno postopanje, nosi dežela“. — § 28, Namesto „8“ bi bilo boljše „14“ dni. — § 31, Izrazi „na prošnjo“ (über Ansuchen) in „ako sklene to disciplinarni senat“ (über Beschluss der Disciplinarsen) naj se izpuste. 2. odstavek je celo nepotreben. V § 33 naj se namesto „8“ dni glasi zopet „14“ dni. — § 34, 2. odstavek naj se samo glasi: „Ako je učitelj oproščen, tedaj se mu mora zadržan del njegovih dohodkov s 5%, obresti popolnoma izplačati“. 3. odstavek pa naj se glasi: „V obsodbi pod 5 in 6, § 6 navedenih disciplinarnih kazni pripade pridržan del v prid pokojninskemu zakladu“.

Poročilo delegata štajarske učiteljske zaveze. Zborovanja zaveze v Ljubnem sta se udeležila gospod Harrich in gospod Rossmann. Gospod delegat je poročal prav obsirno o zavezinem zborovanju, na čem ga gospod predsednik pristrčno zahvali. — Iz letnega poročila je razvidno, da je naše društvo tekoče leto dvakrat redno in enkrat izvenredno zborovalo. Pohvalno se omeni kaj zanimivo predavanje gospoda Rossmanna o „Junge-jevi metodi“. V seji dne 24. junija meseca se je sklenilo poslati opetno peticijo za zboljšanje gmotnega stanja dežel-nemu odboru. Ker pa je pozneje gospod Horvatek v imenu peterega odbora izrazil, naj se ne postopa samostojno, se je to opustilo. Račun se je pregledal in odobrilo.

Volitev delegata. Prečitala se je točka dopisa štajarske učiteljske zaveze tičoča se znanega sklepa mariborskega mestnega učiteljskega društva. Vsi udeleženci obžalujejo postopanje imenovanega društva, češ, bolje bi vendar bilo, ko bi ravno zdaj v tem za učitelje kaj težavnem času in ko imamo reševati tako pereča vprašanja, vso učiteljstvo složno, z združenimi močmi delovalo, ne pa, da se delajo med njim razprtije in se seje sovraštvo. Ves zbor je mnenja, da se pri zavezinem zborovanju nič ni zgodilo, kar bi moglo mariborsko učiteljstvo tako razburiti. Je znabiti to kaj hudega, ako nas slavno vodstvo pozdravi zveste pomočnike in neustrašene zagovornike svobodne šole. Kaj li nismo?! Solidarnost je velike vrednosti in ložje bomo dosegli svoje namene, ako na prvo mesto postavimo stanovske interese in jih skupno, brez ozira na narodnost, branimo in zastopamo. — Za naše učiteljsko društvo je bilo to tudi nekaj kočljivo vprašanje, in tem radostneje poročam, da naši nemški kolegi niso mnenja mariborskih učiteljev. Vsa čast njim! Mi na jezikovni meji vemo, koliko vredna in potrebna je jedinstvo. Preudarili pa smo tudi, kake posledice bi znali sklepi — jednaki imenovanemu — za naše društvo imeti. To bi se namreč razcepilo na dva tabora, s tem, pa — minilo, kajti noben del bi sam za-se ne mogel uspevati, ker nas je premalo. Delegatom je bil izvoljen gospod Sitter. Prevzel je to nalogo le na vsestransko prigovarjanje ter prosil, naj se mu natanko pové, kako se mora ravnati. Sklenilo se je soglasno, ravnati celo v smislu zavezinega vodstva, namreč slovenska in nemška učiteljska društva naj bi delovala složno, v dosegu skupnih interesov, drugo se naj pa pusti na stran. Drugače bodo sevé vsa spodnještajarska učiteljska društva primorana izstopiti iz štajarske učiteljske zaveze — nemške štajarske zaveze. —

V nov odbor so bili izvoljeni vsi prejšnji udje in sicer: gospod Korže, predsednik; gospod Sitter, podpredsednik; gospod Harrich, blagajnik; gospod Witzmann, tajnik.

Nasvétí: Gospod Smolej predlaga, naj se udnina zniža na 50 kr; gospod Sitter pristavi „pristopnina

za nove ude ima odpasti". Se sprejme. — Gospod Glaser predlaga, naj se priredijo v letu saj štiri zborovanja. Ker je naš okraj vendar jako razprosten, udeležitev tedaj težavna, se na predlog gospoda Viherja sklene trikratno zborovanje. Želi pa se, da bi se učitelji saj takrat polnoštevilno udeleževali. — Gospod Glaser predlaga dalje, naj bi tudi naše društvo uvedlo hospitacije, katere so se začele v mariborskem okraju, zdaj pa že več posnemanja našle. Soglasno sprejeto. Vidite, gospod urednik, da tudi mi pridemo korak naprej! — Konferenčna vprašanja se naj pri zborovanjih le tako obravnava, da se preberejo dotični stavki in se ti pogovorijo. — Gospod Voith predlaga: Vsak ud naj dobi k zborovanju posebej povabilo in on (gospod Voith) je rad pripravljen vabila pomnožiti. Izrekla se je tudi želja, da bi gospod tajnik dopošiljal

poročila o našem društvu „Pädagogische Zeitschrift“ ali pa „Steirische Lehrer- und Schulzeitung“, pa tudi cenjenemu „Popotniku.“ Tedaj prosim, dovolite nam toliko prostorčka.

Prihodnje zborovanje v Vuhredu; prva hospitacija. —n.

Iz šmarskega okraja. (Vabilo.) Šmarsko-rogatsko učiteljsko društvo zboruje dne 27. t. m. ob enajstih dopoludne na Podplatu po sledečem vspredu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Se-li naj šola podržavi? 3. Poročilo gospoda Fr. Vezjaka. 4. Iz vprašalne škrinjice. 5. Poročilo blagajnika in tajnika. 6. Slučajnosti. To zborovanje utegne biti odločilno za naše delovanje v prihodnjem letu, prosi torej obilne udeležbe
o d b o r.

Listek.

Po počitnicah.

Minile so tedaj počitnice, oni zlati čas svobode, katerega nam zavida marsikdo, še celo slavni župan cesarskega Dunaja. Minile so, kakor mine vse na svetu. Mi smo si pa v tem času očistili pluća, pregnali glavobol, odpravili tisti sitni kašelj ter si sploh nabrali novih telesnih in duševnih močij. Nabavili smo si tudi precej novih pomočnikov, ko smo napravili toliko učil, izdelali mnogo načrtov in pripravili marsikatero učno sliko, kar vse bo nam in učencem v veliko korist. Nekateri izmed nas popravili šb v tem lepem času pri očetovi mizi sedeč tudi svojo mošnja, katero so med letom stanu primerno živeči radi svoje stanu neprimerne plače navadno čisto izpraznili.

Tako smo torej vsak po svoje ozdravljeni, olajšani in čili stopili zopet pred svoje učence in se z veseljem posvetili rednemu delu. In sedaj vabim tiste zavidneže, da se nam pridružijo, z nami delujejo in z nami požirajo dan za dnevom, teden za tednom, mesec za mescem tisti zaduhel, s prahom in raznimi „dišavami“ nasičen zrak naših prenapolnjenih šol. Prepričan sem, da se jim bo godilo, kakor onemu črevljarskemu pomočniku, kateremu je zavist takoj minila, ko je videl kruljave noge bogatina. Stavim jim pa tudi računsko nalogo, da vestno preštejejo vse naše delavne ure, ne samo ono „številce“, koje navaja zakon, ampak tudi one, katere presedimo rano v jutro in pozno zvečer pri duhomornem popravljanju nalog, pri sestavljanju učnih slik in drugih priprav ter pri uradnih pisarijah in prepričajo se, da ima vesten učitelj, navzlic mnogim počitnicam, na leto in dan več ur naporenega dela, kakor marsikateri gospod, ki „vleče“ več, ko dvakratno plačo „zavidanega“ učitelja. Torej, vse kar je prav.

V minulih počitnicah zboroval je tudi „štajerski Lehrerbund“, pri katerem so bili slovenskih svojih tovarišev baje tako veseli, da so pri koncertu prepevali slovenske — pardon — nemške izzivajoče narodne pesmi. Navzlic temu je tisto „ljubkovanje“ mariborske tovariše tako podkurilo, da sedaj ne morejo več znami v enem društvu strpeti in tirjajo, da nas „Lehrerbund“ spodi, kakor garjave ovce iz svoje črede. Mislim, da se nočemo nikomur vsiljevati in smo že sami toliko olikani, da izostanemo tam, kjer bi bili le v izpodtiko in kjer bi se naš narodni čut žalil. „Celjsko učiteljsko društvo“ pričelo je velevažno akcijo, skrbimo, da ga s ložno podpiramo.

Obžalovati je pa ta slepi pojav narodne nestrpnosti vendar-le, ker se je z njim podrla nada do popolne organizacije vsega avstrijskega učiteljstva. Avstrijske učiteljske zveze bilo bi nam treba, kakor ribi vode, z njo bi dobili vpliv na preosnovo in izvajanje šolskih zakonov.

Oblastne besede, katere si je nedavno privoščil velemožni dunajski župan g. dr. Lueger v državnem zboru, nam ne obetajo nič kaj prijetne bodočnosti. Rekel je: „Die Schule werden wir schon machen, wie es uns passt. Ich für meine Person brauche keine Aenderung des Schulgesetzes, sondern, wenn man vernünftig vorgeht, kann mit dem jetzigen Gesetz alles erreicht werden, was erreicht werden soll. Ich wenigstens brauche keine Aenderung des Schulgesetzes, dass werde ich mir schon selbst besorgen.“

Te besede so najbrž komentar k znanemu sklepu dunajskega okrajnega šolskega sveta, s katerim je pet učiteljev brez vsake disciplinarne ali kakšne druge preiskave iz službe iztiral. Mimogredé

bodi povedano, da so ti nesrečneži za silo že zopet preskrbljeni: dva sta dobila službe pri dunajskih bankah, jeden potuje za neko dunajsko firmo, dva sta pa zopet učitelja, jeden v Brnu, drugi v Gradcu. „N. Fr. Pr.“

Ni li mogoče, da se tudi drugod najdejo tako mogočni gospodje in učitelji jim sè svojo ne-
strpnostjo olajšavajo delo. Tužna nam majka!

—m—

Dopisi in razne vesti.

Iz Istre. († Marija Jug.) Dne 4. nov. mes. t. l. je umrla mnogozasluzna in vrla narodnjakinja, učiteljica Marija Waišel, rojena Jug v Kobaridu leta 1859., soproga nadučitelja Waišela v Hrušici. Pokojna je službovala kakor učiteljica od oktobra meseca 1880. l., do oktobra meseca 1886. l. v Biljani na Goriškem; od oktobra meseca 1886. l. do pol septembra meseca 1893. l. bila je voditeljica na društveni slovenski zasebni dekliški šoli „Sloga“ v Gorici, ter ob jednem kakor voditeljica društvenega otroškega vrta v ulici sv. Klare in otroškega vrta v ulici Barzelini.

Kako marljivo in neumorno je delovala po kojna na istej šoli, to svedoči spričevalo, katero jej je podelilo Slovensko narodno-politično društvo „Sloga“ v Gorici dne 16. septembra meseca 1893. l. Med drugim se glasi isto:

„O nastopu gđc. Marije Jug štela je zasebna dekliška šola društva „Sloga“ dva razreda. Pod njenim vodstvom se je šola polagoma razcvitala tako lepo, da je dobila z odlokom vis. c. kr. ministerstva za uk in bogočastje od dne 14. septembra meseca 1889. l., št. 18.902, pravico javnosti ter je štela v šolskem letu 1892/93. že tri dekliške in jeden mešan razred. Otroški vrt sv. Klare se je moral razkrojiti radi obilnega števila otrok početkom šolskega leta 1892—93. in tako se je ustanovil nov otroški vrt v ulici Barzelini, kateremu je bila voditeljica ista gđc. Marija Jug.“

Ves čas svojega službovanja pričala je imenovanka veliko ljubezen in skrb do šole in šolskih otrok. Delovala je z neumornim trudom za pouk in oliko izročenihi jej otrok celo zunaj šolskih ur. Skrbela je za red in lepo vedenje svojih učenk. Dosezala je učni smoter v obilni meri in dobivala vsled tega pohvalo od mestnega šolskega nadzornika, ki se je tudi nasproti društvenemu vodstvu vsikdar najpohvalneje izrazil o šoli sploh in o gđc. Mariji Jug in njenih učnih uspehih še posebe. Vodstvo je vedno priznavalo neoporečno spretnost, marljivost in izvrstne uspehe Marije Jug. Odkar obstoji ženska podružnica v Gorici, se je ona v prvi vrsti udeleževala na plodonosnem delovanju.

Da se je podružnični delokrog razširil, da se je vsakoletno moglo podpirati vedno več ubožnih otrok, pripisovati je tudi njeni neumorni skrbljivosti. S svojimi tehtnimi poročili ob glavnem zborovanju navdušila je mnogokatera srca ter jih pridobila za družbo sv. Cirila in Metoda.

Zapustivši Gorico se je preselila Marija Jug oktobra meseca 1893. l. na učiteljico mesto v Jelšane ter je službovala tam do 24. avgusta meseca 1895. l., a od takrat naprej službovala je v Hrušici, ter se poročila z nadučiteljem Waišel-om.

Za ustanovitev ženske podružnice sv. Cirila in Metoda za Istro v Podgradu sestavila je in razposlala naslednjo okrožnico od dne 8. avgusta meseca 1896. l. glasečo se:

„Velecenjene gospe in gospice!“

Pokazimo svetu, da je tudi v našem krogu vernih hčera majke Slavije, a ne le z ceno besede, ampak dejanski. Združimo se ter ustanovimo lastno podružnico družbe sv. Cirila in Metoda za Istro, da bomo tako zveste reku: „Vse služimo sveto — svetej stvari!“

Dne zborovanja je nabrala pokojna Marija za družbo lepo svotico 18 gld. 31 kr. ter napravila prošnjo na c. kr. vlado za potrjenje ženske podružnice v Podgradu. Naj počiva v miru!

Sv. Matej (Istra), 30. novembra mes. 1897.
Dulje se več vremena govorilo o umirovljenju gosp. Jakova Lusnika, koje je sam zatražio izmučen dugoljetnim težkim i napornim radom na polju pučke prosvjete. Čim se je doznalo, da mu je molba za umirovljenje uslišana, razaslan bijaše poziv na svu p. n. gg. kolege, kolegice i prijatelje iz koga vadimo sliedeće:

„Istina je, da se pojedinac Vas može i pismeno i osobno i srdačno i liepo oprostiti od odlazećega našega kolege i prijatelja gosp. Lusnika, nu častnije i liepše jest po nas, a i po njega sama, ako se mi u čim većem broju podamo u Klanu i od njega oprostimo.“

Dan taj urećen bio za dne 18. t. mj.

Dan 18. t. mj. osvanuo liep — ugodan za putovanje, da si liepseg nismo mogli zaželjeti. Zadah-nuto osobitom ljubavlju i velikim štovanjem prema milom drugu i prijatelju viditi biš bio mogao kako hrlim korakom već ranim jutrom spješi liepo družt-vance cestom put Klane. Izpočetka u živahnu razgovoru, šaleć se i pjevajuć nu sve što dalje opaziti se moglo, da živahnosti među družtvancem sve to manje biva — nu radost, koja je svim na licih od-sjevala ona se lje nije izgubila. Kad i kad čuo si upit: „Koliko ima još do Klane? Gdje je tu Klana?“ itd.

Prilično umoreni upaknemo oko 9 $\frac{1}{2}$ sata u mjesto.

Školska se zgrada nalazi odmah na ulazu u mjesto, zato se svi odputismo, da pozdravimo gosp. svečara i njegovu vriednu gospodju. Veselim i radostnim nas licem primiše. Pozdravismo se redomice, a izatoga svratismo se u krčmu gosp. Mata Simčića, kod koga bio sastanak urečen. Tuj smo našli već njekeje drugove, dočim su ostali stigli malko kasnije. Mrvičak založismo, a tada se razidjemo selom, da brže i lakše dočekamo objed. Klana je pridružena občina občini Kastav. Pod školsko okružje Klane, koja ima sada svoje mjestno školsko vijeće, spadaju jošte pridružene občine Lisac, Škalnica i Studena.

Prošav selom, razgledav zgrade c. kr. šumskog upravitelja i kneževske gospoštije Turn-Taxis, popesmo se na briežuljak, što se se diže ravno nad selom, na vrhu koga se vide razvaline negdašnjeg kaštela zvanog „Gradina“. Podno tog nalazi se sbijeno selo Klana. Liep i čaroban pogled se od tud širi na ubavo klanjsko polje, na državnu šumu „Dleto“ bližnje kranjske i hrvatske gore i šume i na šume gospoštije sniežničke. Nauživ se vidika, spustimo se nizbrdice natrag u selo. Kako se može razabrati selo u čisto šumskom priedjelu al doista svakom istarskom Hrvat u milo, jer je u njemu ugledao svietlo dana naš prvak, naš miljenac, veleučeni gosp. Dr. Matko Laginja, što se i kod objeda zgodno izticao.

Sakupiv se svi u prije spomenutoj gostioni nješto malo iza 12 sata, pošli smo u povorci dignuti gosp. svečara i njegovu milostivu gospodju. U povorci dopratismo je u gostionu, gdje se odmah posjednemo zo stolove. Bilo nas ukupno 24.

U onako krasnom društvu uz dobro zaklonište, pa neka vami bura i staro drma sleme, i stari drma dub, ti za to ne haješ. I niesi li riečit, razveže ti se jezik sam po sebi.

Prvu zdravicu izreče svečaru gosp. Božo Dubrović, nadučitelj u imenu učiteljskoga društva kotara Volosko, sa stanovišta pedagogičkoga. Svečar duboko tronut i dirnut do suza, nije mogao da se na toj zdravici zahvali, no jedva što izreče par rieči bio je prisiljen umoliti tu prisutnoga najstarijega svoga učenika gosp. Frana Simčića, pravnik a da se u njegovo ime zahvali. Isti svom pripravnošću tu čast primi i liepom se riečju zahvali, nadovezav svečaru krasnu nazdravicu, kao svomu vrlomu i dobromu učitelju. Zatim se digne gosp. Kaž. Jelušić, obč. glavar i liepu mu napije zdravicu, kao dobromu prijatelju i vrlomu rodoljubu, a Ante Iskra, učitelj zahvali mu se kao svomu najvećemu dobročinitelju i nazdravi mu kao svomu učitelju. Gosp. Bunc nazdravi gospodji svečarevoj. Nazdravljalo se na dalje: domovini, prvakom gp. Laginji i Spinčiću, gosp. glavaru, krasnom spolu itd. Na pojedine se nazdravice svečar liepo zahvaljivao, a ujedno i odzdravljao. Pjevalo se rodo-

ljubno pjesme i tako se u bratimskoj ljubavi pozabavimo do u tamnu noć. Na uspomenu toga dana medju sakupljenimi liepa se svotica sakupila i za našu družbu „sv. Cirila i Metoda“. Dan to bio radosti, jer riedak, al ujedno i žalosti, budući pri rastanku mnoga se suza zasjala u oku. Dionikom ostati će dugo u pameti, o ta bratska ljubav mnoga!

(Konec prih.)

(„Lehrerbund“ in štajersko slovensko učiteljstvo.) Ko smo svoječasnno objavili brez komentara famozne resolucije mestnega mariborskega učiteljskega društva proti slovenskemu učiteljstvu, pač nismo verjeli, da bi ta brutalna izjava nemškega šovinizma našla odmeva tudi pri drugih nemških učiteljskih društev, kajti gojili smo prepričanje, da bode prevladala ideja stanovske celokupnosti in tovariške solidarnosti brez ozira na narodnost. Tudi smo se nadejali, da bode vodstvo zvesto ostalo dosedanjim tradicijam, ter, kakor do sedaj vsem političkim in narodnim vprašanjam zadrževalo vhod v društvo. Radi tega smo se tudi do sedaj vzdržavali vseh refleksij gledé na nesrečno resolucijo mariborskega učiteljstva. A kakor vsa znamenja kažejo, smo se varali — kruto varali! Iz raznih nemških društev se množijo izjave, ki pritrjujejo mariborskemu učiteljskemu društvu, pa tudi vodstvo „Lehrerbunda“ je s svojo zadnjo okrožnico do učiteljskih društev nekako ovadilo, da se namerava udati zahtevam, sicer bi ne govorilo o novih volitvah, katere ne morejo imeti drugega namena, kakor nam vzeti to, kar nam po pravici gre. Zato južnoštajerska učiteljska društva pozor! V „Lehrerbundu“ nam menda ne bo dalje ostati. Vendar glejmo, da storimo solidarni korak, ki bode našemu stanu in ponosu v čast. Kako pa to izvršiti, o tem hočemo spregovoriti par besedij v prih. številki.

(Izpit učne usposobljenosti) so prebili pred ljubljansko izpraševalno komisijo: a) za meščanske šole z nemškim učnim jezikom, šolske sestre Alberti Marija za II. skupino, Jerzabek Hermina in Krobath Marija za III. skupino in gospod Kerschbaumer Jurij za nemški jezik kot učni predmet na meščanskih šolah; b) za francoščino z nemškim učnim jezikom gospodični pl. Heydenberg Marija in Seiwald Valerija (obe z odliko); c) specijalni izpit za nemški učni jezik na ljudskih šolah gosp. Pakiž Emil; d) za obče ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom gospodje: Jug Matej, Lassbacher Albert, Miklitsch Karol, Munda Anton, Pertl Kvirin, Pirc Franc, Pavšek Robert, Rus Vilibald, Schiller Rudolf, Schmidt Albin, Tratar Josip, Unger Karl, Zupančič Franc in gospodičine: Bonač Leopoldina, Bukowitz Ljudmila, Dev Eleonora, Dobrin Marjeta, Dovgan Marija, Eisenhardt Gizela (z odliko), Garbeis Marija, Gherbaz Ivana, Kovacič Terezija, Kremžar Eleonora, Modrijan Sofija, šolska sestra Perčič Engelberta,

Petsche Ema, Pirkovič Roza, Pollak Marija, Prelesnik Marija, Račić Marija, Stubec Sidonija; z nemškimi učnimi jeziki: gospod Tschinkl Viljem in gospodičina Czernich Adela, Čelešnik Josipina, Keesbacher Friederika, Pajer pl. Mayersberg Kristina, Schiffer Karoline in Weislein Elsa; s slovenskimi učnimi jeziki: gospoda Bergant Josip in Osana Josip.

(Novo ministerstvo.) Badeni-jevo ministerstvo je torej odstopilo in dobili smo mesto njega ministerstvo Gautsch-evo, ki je tako-le sestavljeno: baron Gautsch pl. Frankenthurn, predsednik in notranje stvari; grof Zeno Welsersheimb, deželno brambo; dr. Heinrich pl. Witek, železnice; dr. Evgenij pl. Böhm-Bawerk, finance; Vincenc grof Baillet di Latour, nauk in bogočastje; dr. Ernst pl. Körber, trgovino; dr. Ignacij Ruber, pravosodje; Arthur grof Bylandt-Rheidt, poljedelstvo.

(Knez nadškofom v Gorici) je imenovan dr. Jakob Missia, knezoškof ljubljanski.

(Stenski koledar za leto 1898) je ravno kar izdal knjigovez Ivan Bonač v Ljubljani, kjer se dobiva na karton nategnjen po 25 kr. komad. Po pošti velja 10 kr. več. Izdal se je v namen, da se tudi te vrste koledarji lahko uvedejo pri nas, mesto nemških. Bonačev stenski koledar ima poseben pro-

št. 652.

Natečaj.

V političkem okraju brežkem je namestiti naslednja učiteljska mesta stalno, eventualno začasno.

V šolskem okraju brežkem: Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Artičah, III. plač. razred in prosto stanovanje.

V šolskem okraju Kozjanskem: Učiteljsko mesto in dve podučiteljski mesti v Dobjem, III. plač. razred. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Olimji, III. plač. razred in prosto stanovanje.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, opremljene s spričevalom zrelosti in učne usposobljenosti, pri še nenameščenih z dokazom avstrijskega državljanstva, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 31. decembra meseca 1897. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu. Okr. šol. svet Brežice, dne 21. novembra mes. 1897. l.

Predsednik: Vistarini s. r.

št. 380 II. Razpis podučiteljske službe.

Na štirirazredni ljudski šoli za dečke v Ljutomeru (II. plač. vrsta) se bode podelila služba podučitelja stalno oziroma tudi začasno.

Obeh deželnih jezikov zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje opremljene s spričevalom zrelosti in z dokazom avstrijskega državljanstva pri krajnem šolskem svetu Franc Jožefove šole v Ljutomeru do 10. decembra meseca t. l.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru, dne 2. nov. meseca 1897. l.

2-2

št. 648. Razpis podučiteljske službe.

Na dvorazredni na Runecu, III. plač. vrsta, prosta izba s potrebnim pohištvom in s prosto kurjavo po zimi, se podeli služba podučitelja stalno, oziroma tudi začasno.

stor za vsakdanje male beležke, ter bode tudi v tem oziru ustrezal praktičnim potrebam.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Franc Meško, učitelj v Št. Juriju ob Pesnici, imenovan je nadučiteljem v Selah pri Ptuj, gospod Hinko Druzovič, podučitelj v Poličanah pa učiteljem na deški šoli v Ptujski okolici. — Začasni podučitelj v Stopercah, gosp. Fortunat Jelovšek je na svojem mestu definitivno nameščen, gđ. Justina Vuga, učiteljica v Ajdovščini, pa je imenovana za definitivno podučiteljico v Selah. — Gosp. Ignacij Strmečki, suplent v Gomilskem, dobil je jednako službo pri Sv. Francišku v Sav. dolini, gosp. Ivan Šabec pa je nameščen za suplenta v Runecu. — Učiteljski abiturijent gosp. Franc Cmerešek je nameščen za časnega učitelja v Št. Petru v Sav. dolini, abiturijentki, gospici Amalija Šket in Marija Fürst pa sta nameščen kot suplentini in sicer, prva za bolnega nadučitelja pri Novi cerkvi, druga pa v Lembahu. — Gospa Marija Pogrujc, učiteljica ženskih ročnih del na Hajdinu je postala suplentinja ravno tam. — Gosp. Drag. Jeranko, učitelj v Rečici in gosp. Vinko Šrimpf, suplent pri Sv. Francišku, sta umrla. V m. p. l

Obeh deželnih jezikov zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje, opremljene s spričevalom zrelosti, oziroma učne usposobljenosti in z dokazom avstrijskega državljanstva pri krajnem šolskem svetu Runce pri Veliki Nedelji do 1. januarja mes. 1898. l.

Okr. šolski svet v Ormožu, 5. dec. mes. 1897. l.

1-2

Predsednik: Scherer m. p.

št. 706. II.

Natečaj.

1-2

(Učiteljsko mesto.)

Na štirirazredni ljudski šoli v Črešnjevcah, ima se do Velike noči leta 1898 namestiti učiteljska služba.

Prosilci oziroma prosilke za to mesto s plačo po III. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem naj vložijo svoje s spričevalom zrelosti in usposobljenosti opremljene prošnje predpisanim potom do 31. decembra meseca 1897. l. pri krajnem šolskem svetu v Črešnjevcah.

Okr. šol. svet Slovenjebistriški, dne 28. novembra meseca 1897. l.

Predsednik: Kankowsky s. r.

št. 682., III.

Podučiteljska služba.

Na dvorazredni ljudski šoli, III. plač. razreda v Št. Janžu na Vinski gori se definitivno ali tudi provizorično podeli podučiteljska služba s prostim stanovanjem.

Prošnjiki in prosilke, zmožni obeh deželnih jezikov, naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom do 10. januarja meseca 1898. l. pri krajnem šolskem svetu Št. Janž na Vinski gori, pošta Velenje. Okrajni šolski svet Šoštanj, dne 6. dec. mes. 1897. l.

Predsednik.

Vsebina. I. Kako je otrokom blažiti srce doma in v šoli. (Druzovič.) — II. Slovniska teorija Kernova. (Dr. Bezjak.) (XXI.) — III. Zgodovina ljutomerske šole. (M. Slekovec.) (II.) — IV. Osnutek disciplinarnega zakona. (II.) (J. S.) — V. Društveni vestnik. — VI. Lístek. (Po počitnicah.) — VII. Dopisi in razne vesti. — VIII. Natečaji.